

***Технологија на производство
на есенски сорти/хибриди
маслодајна репка***

Д-р Зоран Димов

***Факултет за земјоделски науки и
храна - Скопје***

Опши податоци за маслодајната репка

- *Brassica napus L. ssp. oleifera*
- Го завзема второто место, а во околу триесетина земји во светот е водечка маслодајна култура
- Семето содржи 40 - 48% масло и 18 - 25% белковини
- Полусушливо масло, служи за конзумирање и за технички цели
- Создадени сорти со двојна “00”
- Мин. содржина на ерука кис.
- ЗМС 5 - 8%
- МНМС 60 – 65%
- ПНМС 30 – 35%

Вообичаен масно-киселински состав во маслото од маслодајна репка (со и без ерука киселина) во споредба со маслото од сојата и од сончогледот

Масни киселини	Масл. репка		Соја	Сончоглед
	Без ерука киселина	Со ерука киселина		
	Содржина на масни киселини (% во масло)			
Палмитинска (C16:0)	3,5	2,2	15,0	5,9
Стеаринска (C18:0)	1,5	1,5	4,0	5,2
Олеинска (C18:1)	60,2	11,2	24,0	15,9
Линолна (C18:2)	21,3	13,6	49,0	71,5
Линоленска (C18:3)	10,9	7,7	8,0	траги
Еикосенска (C20:1)	1,3	6,1	-	-
Ерука (C22:1)	0,5	55,1	-	-
Нервонска (C24:1)	-	2,5	-	-

Плодоред во одгледување на маслодајна репка

- Основна, најчеста и најопасна грешка е претесниот (временски) плодоред
- Една или две години пауза е недоволно временско растојание за да се прекине ланецот на се поголемиот број опасни болести и штетници
- Потребно е маслодајната репка на иста површина да не се одгледува **најмалку 4 години**

Обработка на почвата

- “градинарски” подготвен ораничен слој, длабоко, добро обработен и слегнат пред сеидба
- најраширена и прифатена е општата конвенционална обработка: орање - тањирање - дрљање и браносување
- **Предкултура пченица:**
  - Задолжително заоривање на стрништата;
  - Длабоко орање (3 недели пред сеидбата, на 25 - 30 cm длабочина со истовремено затворање на браздите и предсеидбена подготовка

Ѓубрење

■ Основно ѓубрење:

- 120 - 160 kg/ha N; 80 - 120 kg/ha P₂O₅ и 140 - 180 kg/ha K₂O

■ Прихранување (исклучиво со KAN):

- I прихрана - веднаш после тргањето на вегетацијата во пролет со 200 - 250 kg/ha
- II прихрана непосредно пред фазата бутонизација со 150 - 200 kg/ha

Сеидба

- Оптималното време за сеидба - третата декада на месец септември (потребната сума на ефективни температури од сеидба до настапување на зимата е $400 - 600^{\circ} \text{C}$)
- Густината на склопот: 50 - 70 растенија/ m^2
- Сеидбена норма: 6 kg/ha
- **ВАЖНО:**
- **Зголемената сеидбена норма не може да ја надомести лошата обработка или закаснетата сеидба**

Жетва

- **Кон жетва се пристапува кога:**
  - **посевот е со жолто смеѓа-боја**
  - **стеблата се зелено-жолти**
  - **лисјата се исушено, а оние кои се останати се со жолто-смеѓа боја**
  - **плодовите се жолто-смеѓи, а само мал дел жолто-зелени**
  - **семето е смеѓо и тврдо и само мал дел е со жолто зелена боја**

Резултати од пролетната сеидба на маслодајна репка во Пробиштип, 2007 год.

■ Ангажирани производители:

- Колев Крсто - површина 1,0 ha**
- Пановски Љупчо - површина 0,59 ha**
- Петров Илија - површина 1,0 ha**
- Ѓорѓиев Иле - површина 1,5 ha**

Применета агротехника:

- Сорта: **Хунтер; RAPS Gbr - Германија**
- Датум на сеидба: **12/13. 04. 2007 год.**
- Ѓубрење: **според препораките од креаторот на сортата, и тоа:**
  - **N 120 kg/ha**
  - **P₂O₅ 60 kg/ha**
  - **K₂O 100 kg/ha**
    - **(150 kg/ha амониум нитрат 34,5%; 300 kg/ha NPK 10:20:30)**
- Прихранување:
  - **120 кг/ха амониум нитрат во фаза на стеблење на растенијата**
- Сеидбена норма: **10 kg/ha (?)**

Состојба на 30. 03. 2007

- **Производител: Ѓорѓиев Иле**
  - **Орање на површината: извршено крајот на II месец**
  - **Предкултура: пченица**
  - **Ѓубрење: само преку прихрана на пченицата со KAN**
  - **Можност за наводнување: НЕ**
  - **Препорака: површината да се тањира (многу добро подготвена)**
-
- **Производител: Крсто Колев**
  - **Површина: не е изорана**
  - **Преткултура: пченица**
  - **Ѓубрење/прихранување: НЕ**
  - **Можност за наводнување: НЕ**
  - **Препорака: обработка на почвата што поскоро**

...30. 03. 2007

- **Производител: Пановски Љупчо**
  - **Површина: не е изорана**
  - **Преткултура: пченка**
  - **Ѓубрење/прихранување: 200 kg/ha NPK 3x15**
  - **Можност за наводнување: НЕ**
  - **Препорака: обработка на почвата што поскоро**
-
- **Производител: Петров Илија**
  - **Орање на површината: II месец**
  - **Предкултура: пченка**
  - **Ѓубрење/прихранување: НЕ**
  - **Можност за наводнување: НЕ**
  - **Препорака: тањирање на површината што поскоро (ситнење и заорување на стеблата од пченката)**

Ф-ри кои влијаеја на производството

- Реализирани средби со производителите:
  - 30. 03; 11. 05; 01. 06; 09. 07; 18. 07
- Објективни фактори:
  - Оддалеченост на површините вклучени во проектот (тешкотии при жетва)
  - Суша и одсуство на врнежи (2 пати: 31. 04 – 10 mm/m²; 17-20. 05 – 60 mm/m²)
  - Напад од птици во восочна и полна зрелост
- Субјективни фактори:
  - Ненавремена (касна) сеидба
  - Недоволно присуство на засеаните површините од страна на производителите
  - Послаба комуникација производители / експерт и информирање за сите промени што се случуваат на терен

Жетва и приноси

- Поради голема заплевеност посебот кај Илија Петров целосно компромитиран
- Косењето и прибирањето на семето (рочно) кај Крсто Колев и Љупчо Пановски: 15 и 16. 07. 2007
- Жетва на парцелата на Ѓорѓиев Иле: 04. 08. 2007
- Вкупен принос (од сите парцели): околу 400 kg

Прилог слики: (11. 05)

01. 06

09. 07

